

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK LII

ČERVEN 1983

ČÍSLO 3

30 LET ČINNOSTI ILF PRAHA

Plk. MUDr. Čestmír MUSIL

Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze

(ředitel: prof. MUDr. Pavel Macůch)

V tomto roce 1. 7. 1983 dovrší třicet let činnosti Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze, nositel Řádu práce (dále Institut).

Pedagogické, metodické a vědeckovýzkumné pracoviště, které v souladu s nejnovějšími poznatky lékařské vědy a techniky a se zdravotně politickými úkoly zajišťuje další vzdělávání lékařů, farmaceutů a jiných odborných pracovníků ve zdravotnictví s vysokoškolským vzděláním v rozsahu potřebném pro jejich práci.

Neoddělitelnou součástí jeho činnosti je výchova v duchu materialistického světového názoru, socialistického internacionalismu a humanismu.

Institut plní základní úkoly v oblasti pedagogické, ideově politické, vědeckovýzkumné a odborné práce.

Na základě těchto úkolů a dalších, ukládaných mu MZ ČSR, vytváří Institut základní koncepci vzdělávacího systému a jeho rozvoje.

Současný vzdělávací systém prošel za uplynulá léta svým zákonitým vývojem v souladu s rozvojem a požadavky socialistické společnosti i socialistického zdravotnictví.

Doplňování početního stavu lékařů, které si vyžadovalo poválečné období, se dělo urychlením fakultní výchovy a přímým přechodem absolventů do praxe, což neprospělo kvantu potřebných znalostí a zejména zkušeností. Narůstala potřeba dalšího vzdělávání. Nároky na kvantitu a kvalitu zdravotní péče, na výchovu a přípravu lékařů se zvětšovaly zejména po Únoru 1948.

Příprava lékařů měla být zkvalitněna povinným tříletým výcvikem po promoci. Jejich odbornou výchovu měla zajistit nová pokroková vyhláška o specializacích č. 248 z r. 1952. Tato opatření se však nepodařilo v praxi realizovat.

K zlepšení přípravy lékařů uspořádalo MZ z podnětu prof. N. N. Litvinova, tehdejšího sovětského poradce MZ, úvodní kursy pro specializaci lékařů po promoci — v interním lékař-

ství, v chirurgii, v pediatrii a ve veřejném zdravotnictví. Tak byli připraveni první mladí specialisté.

Ze vzájemného styku a návštěv lékařských delegací pronikly k nám první zprávy o sovětském systému dalšího vzdělávání lékařů. Byly to zejména I. československo-sovětské lékařské dny v březnu 1951 v Praze, kdy vedoucí sovětské delegace doc. A. N. Šabanov a prof. Antělava hovořili o kursech Institutu pro další vzdělávání lékařů.

Na základě těchto zpráv navrhl v dubnu 1951 prof. MUDr. Jan Knobloch zřízení podobného centra dalšího vzdělávání lékařů na Bulovce. Návrh sice realizován nebyl, ale přispěl nepochybně k tomu, že při vypracovávání stranického a vládního dokumentu o zdravotnictví v roce 1952, byla tato otázka řešena a uloženo ministru zdravotnictví, aby takový ústav zřídil. Stalo se tak 1. 7. 1953.

Zpočátku se nazýval Ústav pro doškolení lékařů — ÚDL — a byl jednotný pro celý stát. Jeho prvním ředitelem byl jmenován prof. MUDr. Jan Knobloch.

Na podkladě statutu vydaného MZ bylo nutno ústav organizačně zajistit a propojit spoluprací na Slovensku. V Bratislavě a v Trenčíně byla v podstatě pobočka, vedená náměstkem ředitele pro Slovensko. Katedry jako řídicí pedagogické jednotky byly zřizovány buď v Praze, nebo na Slovensku. Vedoucí katedry měl vždy zástupce v druhé části státu. V lednu 1954 se poprvé sešla vědecká rada ÚDL v Praze.

V této době již probíhaly kursy, původně plánované ministerstvem, pod vedením ÚDL. Byly to jednak 3—6měsíční kursy specialistů — v pediatrii, hygieně, krevní transfúzi a anesteziologii, ale také krátké kursy pro obvodní lékaře, hlavně v traumatologii.

Významnou z pedagogického hlediska se stala konference vedoucích organizátorů zdravotnictví v červnu 1954 v Jevanech. Byla věnována výchově zdravotnických pracovníků. Současně

byla projednána v konečném znění nová specializační vyhláška, která pak nabyla platnosti pod č. 161/1954. Stala se v podstatě základem celého systému dalšího vzdělávání lékařů. V něm byly spojeny staré tradice výchovy lékařů v nemocnicích s potřebami socialistického preventivně a poliklinicky zaměřeného lékařství, opřené sovětskými zkušenostmi Institutů pro další vzdělávání lékařů. Tak vznikla postupně československá soustava, odpovídající plně potřebám a možnostem našeho státu.

Od 1. 1. 1957 se slovenská pobočka osamostatnila jako ILF v Bratislavě. Spolupráce obou institutů zůstala velmi úzká i na federální úrovni.

K dalšímu zkvalitňování systému postgraduálního studia lékařů přispívala mezinárodní spolupráce se socialistickými státy, především se SSSR. I. sympozium o postgraduální výchově lékařů za účasti expertů ze všech socialistických států se konalo v r. 1958. Širší pohledy přinesla spolupráce s SZO, která uspořádala v Praze v r. 1963 konferenci o postgraduální výchově v Evropě za účasti 21 států.

Rozsah pedagogického vlivu ÚDL se postupem doby rozšířil také na farmaceuty po zavedení jejich specializace v r. 1960 a na všechny vysokoškolské pracovníky pracující ve zdravotnictví.

V druhém stranickém a vládním dokumentu o rozvoji péče o zdraví v r. 1963 byly uznány úspěchy ÚDL a v ocenění jeho práce byla dána ústavu některá práva a povinnosti vysoké školy. Toto ustanovení bylo zakotveno v zákonu o péči o zdraví č. 20 v r. 1966.

ÚDL byl přejmenován na Institut pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů v Praze — ILF.

V souvislosti s vývojem a novými potřebami měnily se i některé pedagogické postupy. Byl to především seznam specializačních oborů, upravovaný dalšími vyhláškami z r. 1966, 1971, 1977 a 1981. Byly to změny v typech a cílech

kursů. Zatímco v prvních letech velká část školení v ÚDL probíhala v přípravě k I. stupni specializací, byla tato činnost přesunována postupně do krajů a ILF se zaměřil hlavně na vyšší stupně a na zdokonalování specialistů. Tak už v r. 1975 asi $\frac{2}{5}$ celostátního postgraduálního školení se konaly v krajích, pod metodickým vedením ILF.

Počátkem r. 1977 byla otevřena nová kolej ILF, která rozšířila a zkvalitnila školící možnosti Institutu.

Vlastní činnost ILF má tři složky. Pedagogickou — spočívající jednak v organizování a pořádání vlastních akcí, jednak v metodickém řízení dalšího vzdělávání v krajích. Vědeckovýzkumnou — na níž se významně podílí hlavně po schválení nového statutu především v otázkách ideologických, společenských, ale i odborných. Výkonně zdravotnickou — tj. léčebně preventivní, hygienicko-epidemiologickou a farmaceutickou, kterou vykonává na výukových bázích svých kateder.

Další činností — úkolem ILF — je pomoc rozvojovým zemím. Je realizována cestou SZO, která uspořádala v ILF početné kursy dlouhodobé i krátkodobé, konference a sympozia, a na základě dvoustranných smluv formou postgraduálního studia zahraničních lékařů.

Za dobu činnosti Institutu prošlo specializačními a zdokonalovacími kursy, školícími místy a ostatním školením více než 94 000 lékařů, farmaceutů a ostatních vysokoškoláků pracujících ve zdravotnictví. Kvalifikačním atestacím se podrobilo více než 50 800 lékařů a více než 3500 farmaceutů.

Celospolečenská závažnost, kvantitativní i kvalitativní nárůst úkolů souvisejících s dalším rozvojem socialistické společnosti a socialistického zdravotnictví budou vyžadovat i v dalších letech činnosti ILF zvýšené úsilí k jejich splnění v souladu se závěry XVI. sjezdu KSČ.